Suomen Kalankasvattajaliitto ry
Finlands Fiskodlarförbund rf

12.11.2024

Ympäristövaliokunta_lausuntopyyntö_HE 175/2024

Ympäristövaliokunta, YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 175/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain ja vesilain 3 ja 11 luvun muuttamisesta

Suomen kalankasvattajaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain ja vesilain 3 ja 11 luvun muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia, ympäristönsuojelulakia ja vesilakia. Sääntelyä on tarpeen tarkistaa vastaamaan paremmin Euroopan parlamentin ja neuvoston vesipuitedirektiiviä. EU-tuomioistuin linjasi Weser-ennakkoratkaisussa, että vesien hoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia.

Vesipuitedirektiivissä säädetään mahdollisuudesta poiketa vesienhoidon ympäristötavoitteista uuden hankkeen vuoksi. Lakiin lisättäisiin lupamenettelyyn uudet säännökset ympäristötavoitteista, joita olisivat vesien hyvän tilan tavoite ja sitä täsmentävä heikentämiskielto.

Nykyinen hallitusohjelma sisältää esityksen mukaan tätä koskevia tavoitteita. Esityksen tavoitteena on, että uudistukset lisäisivät ennakoitavuutta ja sujuvoittaisivat lupamenettelyä. Lainsäädännön selkeys onkin kaikkien osapuolten yhteinen etu ja tämä vähentää lupaprosesseja käsittelevien mahdollisuuksia tehdä omia tulkintojaan.

On kuitenkin todennäköistä, että esityksen toteutuessa erilaisten selvitysten määrä tulee kasvamaan lupakäsittelyssä merkittävästi, joten ne vievät nykyistä enemmän aikaa ja lisäävät hakijan kustannuksia. Hankkeen viivästyminen merkitsee yleensä taloudellista epävarmuutta ja menetyksiä. Tämä iskee raskaasti erityisesti kalankasvatusalan pienempiin toimijoihin, joiden resurssit yhä vaativampiin selvitysvelvoitteisiin ovat rajalliset.

Sääntely tulee koskettamaan kaikkia kalankasvattamoita ja kalankasvatuksen vaiheita. Ympäristöehdot ovat jo nykyisellään niin tiukat, ettei kalankasvatuksen vaikutuksia vesistöissä ole havaittavissa. Potentiaalinen haitta voi kuitenkin estää luvan. Lupaselvitysten kustannukset ovat hakijoille kymmeniä tuhansia euroja. Määräaikaisen luvituksen haaste on, että jokainen tarkastelukierros voi johtaa luvan epäämiseen. Käytännössä jokaisesta luvasta valitetaan tällä hetkellä ja valittaja on Ely-keskus. Elinkeinotoiminnan kannalta tilanne on kestämätön. Uusien säännösten jälkeen päätöksistä valittaminen tulee olemaan entistä helpompaa.

Suomen kalankasvattajaliitto korostaa sitä, että säädettävä lainkohta ei saa tehdä entistä monimutkaisemmaksi luvitettavien hankkeiden vesistövaikutusten arviointia. On tärkeää huolehtia myös siitä, että luvan hakija tietää lupaa hakiessaan millaisia selvityksiä, mallinnuksia ja arviointeja on tehtävä. Tämä edistäisi hakijan mahdollisuuksia hallita hankkeeseen liittyvää lupakokonaisuutta sekä selkeyttä vaadittavista asiakirjoista.

Vesienhoidon ympäristötavoitteiden luokittelu perustuu varovaisuusperiaatteen alaisiin asiantuntija-arvioihin. Luokitusjärjestelmä jättää kuitenkin paljon tulkintamahdollisuuksia. Lupaharkinnassa on otettava huomioon kaikki saatavilla olevat tiedot vesimuodostuman tilaa kuvaavista laatutekijöistä ja luvanhakijalla on oltava mahdollisuus esittää myös oma selvitys vesien tilasta.

Luokittelun yksityiskohtaiset selvitykset tarkoittavat uudenlaista työtä ja kustannuksia toiminnanharjoittajille, eikä kaikilla luvanhakijoilla ei ole mahdollisuutta hankkia laajoja omia vesientilaselvityksiä. Jotta lupa- ja lausuntomenettely olisi sujuvaa ja tasapuolista, on luotettavien ja ajantasaisten tietojen tarpeen olla laajasti eri osapuolten saatavilla ympäristöhallinnon tietojärjestelmistä. Tämä puolestaan edellyttää kattavaa ja pitkäaikaista veden laadun seurantaa eri vesimuodostumista.

Kalankasvattajaliitto huomauttaa, että jos tarkastelu on laatutekijäkohtaista, pitää kaikista laatutekijöistä olla käytettävissä luokittelutietoja. Näin on tällä hetkellä vain harvojen vesimuodostumien osalta.

Esityksessä ei myöskään tuoda esille, miten suhtaudutaan hajakuormitukseen sekä ilmastonmuutoksesta johtuviin muutoksiin, joihin ei vesimuodostumakohtaisesti voida kansallisilla toimenpiteillä vaikuttaa.

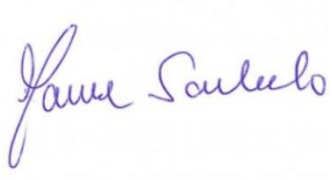
Suomen kalankasvattajaliitto toteaa, että hallitusohjelma pitää samaan aikaan sisällään tavoitteen edistää kotimaisen kalan kulutusta, saatavuutta ja vientiä keventämällä kalankasvatukseen liittyvää luvitusta ja säätelyä. Tältä osin liitto näkee ehdotuksen tavoitteissa ja ehdotetuissa toimenpiteissä suuria ristiriitaisuuksia hallituskirjauksen kanssa.

Kalankasvattajaliiton mielestä on todennäköistä, että nyt ehdotettu uudistus pikemminkin monimutkaistaa kalankasvatukseen liittyviä lupaprosesseja ja nostaa merkittävästi alalla toimivien yritysten kustannuksia.

Esitykseen liittyvien kaikkien muutosten arviointi kalankasvatuselinkeinoon on lähes mahdotonta. Lähtökohtana tulee kuitenkin olla, että toiminnanharjoittajilta vaadittavat selvitykset vesiin kohdistuvasta vaikutuksesta eivät lisäänny nykyisestä ja lupapäätöksissä käytetään uusinta tietoa vesien tilasta.

Voimassa olevan kotimaisen kalan edistämisohjelman tavoitteena on vesiviljelyn kolminkertaistaminen vuoteen 2035 mennessä. Suomen kalankasvattajaliiton mielestä tämän tavoitteen edistäminen tulee huomioida kaikin keinoin myös uudistettaessa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain sekä vesilain koskevaa lainsäädäntöä.

Suomen Kalankasvattajaliitto ry



Janne Sankelo,
toimitusjohtaja
janne.sankelo@kalankasvatus.fi
050 512 0519